

Feld-Knapp Ilona

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest

Perge Gabriella

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest

Vidéki élet az idealizáció és a valóság keresztüzében

A modernizáció hatása a vidéki életre Monika Pelz *Bei uns im Ottertal* című elbeszélésében

Monika Pelz *Bei uns im Ottertal* (1990) című elbeszélése alapján ez a tanulási forgatókönyv (szcenárió) humoros eszközökkel mutatja be a modernizáció következményeinek figyelmen kívül hagyását. A színlelt valóság nem felel meg a valóságnak. Ez egy hazugság, amely csak átmenetileg tartható. A modernizáció által az életkörülményekben okozott változások fel nem ismerése az emberek vágyakozását mutatja egy olyan ideális világ után, amely már nem létezik. A tanulók ebben a tanulási forgatókönyvben reflektálják a modernizáció negatív következményeit és az irodalmi szöveggel való foglalkozáson keresztül eljutnak ahhoz, hogy a környezetükkel kritikusan bánjanak.

modernizáció, vidéki élet, valóság, környezetszennyezés

Téma

Ez a tanulási forgatókönyv két tanórát ölel fel. Monika Pelz *Bei uns im Ottertal* (1990) című humoros elbeszélése szolgál inputként. Pelz története a gyermek- és ifjúsági irodalom egy szövege, amely az ember és a természet, illetve az ember és a kultúra kapcsolatáról szól. A kulturális-ökológiai irodalomdidaktika számos impulzust kínál a gyermek- és ifjúsági irodalom német mint idegen nyelv órákon való felhasználásához (Feld-Knapp 2015, 2006, 2002). Ez elősegíti a CultureNature Literacy mint antropocén-kompetenciának a fejlesztését (CNL & Irodalmi tanulás; CNL & Gyermek- és ifjúsági irodalom). A modernizáció a technológiai fejlődés és a gyors digitalizáció eredménye, amelyek jelentős hatással vannak az emberek életmódjára. Az építőipar, a motorizáció és az iparosodás nagy segítséget nyújt az embereknek, de alapvetően megváltoztathatja a régi életmódot. Nagy kihívást jelent megérteni ezeket a

modernizációs folyamatokat, és integrálni őket mindennapi életünkbe annak érdekében, hogy az életünk fenntarthatóvá váljon. Ezen folyamatok figyelmen kívül hagyása a régi világ iránti nosztalgiából nagy probléma, ezek ugyanis többnyire visszafordíthatatlanok (Hallet 2022; Sippl, Brandhofer & Rauscher 2023; Sippl 2023; CNL & Futures Literacy).

Miről szól? Kiről szól?

A történet a modernizációnak a vidéki életre gyakorolt hatásáról szól. A főszereplő egy nagyvárosi író, akit meghívják egy felolvasóestre egy vidéki iskolába. A szerzőt az igazgató és egy némettanár fogadja, és ők kísérik az írót a faluban való tartózkodása alatt. Az iskola gyermekeinek felolvas egy történetet, amelyben az úgynevezett „Indianerspielen am Fluss“-ról (12. sor) mesél nekik. A hallgatóságnak ismertek ezek a játékok, és nagy érdeklődéssel követik az eseményeket. Az elbeszélés a konkrét téma bemutatásán túl egy további célt is követ, az író tudatosan hívja fel a figyelmet a modernizáció veszélyeire, arra, hogy környezetünket hogyan szennyezi az építkezés, a motorizáció és a rengeteg ipari hulladék, ami beárnyékolja a szép gyermekjátékokat is. Az igazgató és a némettanár szkeptikusan szemléli az író kritikus ábrázolását, és megkérdőjelezi a véleményét. Az igazgató és a némettanár az említett problémákat csak a nagyvárosi életnek tulajdonítják, és saját falusi környezetüket ökológiai paradicsomnak tartják.

Az író véleménye a faluról, a környékről és az iskola épületéről nem elfogult, mint az igazgatóé és a némettanáré, akik egy múltból származó idealizált kép miatt nem látják vagy nem akarják reálisan látni a valóságot. Az igazgató például nagyon büszke arra, hogy Welzben mindenütt erdők, rétek és gyümölcsösök vannak, de az író ebben a pillanatban az aula csupasz, szürke falait („die kahlen grauen Mauern der Aula“, 30. sor) látja maga előtt az iskolaépületben.

A felolvasás után az írót meghívják ebédre egy közeli étterembe. Az étterembe vezető út és az ebéd során a helyszínen szembesül a környezetszennyezés számos más problémájával. Az iskolában a kijáratnál egy vasküszöbbe botlik, az iskola ajtaja fémből készült, a díszterem falai vastag betontól készültek, így a terem atombunkerként funkcionál. A városban aszfalozott utak vannak, és elég nagy az autóforgalom. A vendéglőben szembesül a közelben zajló sertések vírusos járványával.

Az igazgató és a némettanár sértésnek veszik az író kritikus megjegyzéseit. A végén az író elbúcsúzik, és meghívást kap egy újabb felolvasásra, de azzal a kéréssel, hogy ne beszéljen a környezeti problémákról. Az igazgató szerint ezek nem aktuálisak. Az író konkrét problémákat említ (pl. környezetszennyezés, légszennyezés, épületfejlesztés), amit az igazgató azonnal megkérdőjelez és elutasít. Mindig talál egy jó kifogást, amivel nevetségessé teszi magát, hiszen ő is személyesen nap mint nap szembesül ezekkel a problémákkal.

Didaktika

KI a célcsoport? KIK a lehetséges együttműködő partnerek?

Ez a tanulási forgatókönyv az A2+ és B1 szintű nyelvtudással rendelkező, felső tagozatos német mint idegen nyelvet tanuló célcsoport számára alkalmas.

MIÉRT fontos ez a téma a CultureNature Literacy szempontjából? HOVA vezet?

Ebben a tanulási forgatókönyvben a tanulók figyelme ráirányul a modernizáció negatív következményeire. A tanulókat arra lesznek ösztönözve, hogy kritikusan szemléljék környezetüket (CNL & Irodalmi tanulás; CNL & Futures Literacy). Ezáltal kialakul egy olyan szemléletük, melynek segítségével képesek lesznek a valós világ problémáit észrevenni. A szöveggel való munka fejleszti a tanulók lexikai ismereteit, és lehetővé tesz sokszínű nyelvi cselekvéseket a receptív és produktív területen egyaránt.

A *GreenComp* négy kompetenciaterületét figyelembe véve (Bianchi, Pisiotis & Cabrera 2022, 14 f.) a tanulók a tanulási forgatókönyvvel az alábbiakra lesznek képesek:

- A személyes értékek átgondolása; annak azonosítása és kifejtése, hogy az értékek hogyan térnek el az egyes embereknél és az idő múlásával, és egyúttal annak kritikai felmérése, hogy azok miként igazodnak a fenntarthatósági értékekhez.
- Annak elismerése, hogy az emberek a természet részét képezik; valamint más fajok és a természet szükségleteinek és jogainak tiszteletben tartása az egészséges és reziliens ökoszisztémák helyreállítása és regenerálása érdekében.
- Az információk és az érvek értékelése, a feltételezések azonosítása, az aktuális állapot megkérdőjelezése, valamint annak átgondolása, hogy hogyan befolyásolja a gondolkodást és a levont következtetéseket a személyes, a társadalmi és a kulturális háttér.
- A jelenlegi vagy potenciális kihívások fenntarthatósági problémaként való megfogalmazása a nehézségek, az érintett személyek, az idő és a földrajzi hatókör tekintetében a problémák előrejelzésére és megelőzésére, valamint a már meglévő problémák mérséklésére, illetve az azokhoz való alkalmazkodásra alkalmas megközelítések meghatározása érdekében.

MIKOR, milyen intervallumban kerül sor a tanulási forgatókönyvre?

Ez a tanulási forgatókönyv két tanítási órát ölel fel (90 perc).

HOGYAN dolgozunk?

1. lépés: A tanulási forgatókönyv a szöveg néma olvasásával kezdődik. A tanulók jegyzetelnek, és megértik a szöveg cselekményét és szerkezetét. A Canva és a Google Docs használható ehhez a lépéshez.

2. lépés: A tanulók összegyűjtik az általuk ismert vagy kedvelt játékokat, melyeket a természetben lehet játszani és leírják az úgynevezett „Indianerspiele“ szabályait. Átgondolják, hogy milyen terepen és milyen körülmények között lehetségesek és szórakoztatóak ezek a játékok. Beszélnek az „Indianerspiele“ fogalmáról is, hogy mit jelent és honnan származik, illetve, hogy manapság hogyan hozható összefüggésbe a fogalom a kulturális kisajátítás kritikájával.

3. lépés: A tanulók elgondolkodnak azon, hogy az építkezések, a motorizáció és az ipari hulladék az ő életüket is befolyásolja-e, illetve, hogy szembesülnek-e ezekkel a jelenségekkel a környezetükben.

4. lépés: A tanulók két csoportban dolgoznak. Az első csoport az igazgató, illetve a némettanár szemszögéből írja le az iskolát és a falut. A második csoport az író szemszögéből írja le az iskolát és a falut. Az ötletek összegyűjtésére használhatjuk a bubble-t vagy a Linoit alkalmazásokat. Az eredmények ezután megvitatásra kerülnek, melynek során pro és kontra érvek kerülnek bemutatásra.

5. lépés: A tanulók elgondolkodnak azon, hogy az igazgató és a némettanár miért nem ismeri fel az igazságot. Ezzel kapcsolatban hipotéziseket fogalmaznak meg, amelyeket egy plakáton rögzítenek.

6. lépés: A tanulók elkészítik Ottertal reklámját a helyi gyerekek szemszögéből. Ennek során a tanulók két csoportban dolgoznak. Az egyik csoport reklámfilmet forgat, a másik pedig reklámplakátot készít (lehetőleg digitális formában). Az eredményeket plénumban mutatják be. A digitális plakáthoz Poster Designer vagy Linoit használható.

MIVEL dolgozunk?

A tanulási forgatókönyvhöz a következő anyagok szükségesek: a szöveg, flipchart papír a plakátok készítéséhez, tollak,

A tanulási forgatókönyvhöz használható digitális eszközök: Canva, Google Documents, bubble.us, Linoit vagy Poster Designer.

HOL kerül sor a tanulási forgatókönyvre?

A tanulási forgatókönyv az osztályteremben zajlik.

Irodalom

Elsődleges irodalom

Pelz, Monika (1990). Bei uns im Ottertal. In Robert Killinger & Raimund Wysocki (Hrsg.). *Lesebuch 3*. Wien. BundesVerlag, 41–43.

Másodlagos irodalom

Bianchi, Guia; Pisiotis, Ulrike & Cabrera, Marcelino (2022). *GreenComp. Der Europäische Kompetenzrahmen für Nachhaltigkeit*. Hrsg. von Yves Punie & Margherita Bacigalupo, Amt für Veröffentlichungen der Europäischen Union. DOI: [10.2760/13286](https://doi.org/10.2760/13286)

Feld-Knapp, Ilona (2015). Kinder- und Jugendliteratur erschließen lernen: Zur Erweiterung des beruflichen Selbstverständnisses von Lehramtsstudierenden für Deutsch als Fremdsprache (DaF). In Johanna Backes & Szendi Zoltán (Hrsg.). *Jahrbuch der ungarischen Germanistik 2014*. Gesellschaft ungarischer Germanisten & Deutscher Akademischer Austauschdienst, 194–206.

Feld-Knapp, Ilona (2006). Romane im fremdsprachlichen schulischen Deutschunterricht. In dies. (Hrsg.). *Lernen lehren – Lehren lernen*. ELTE Germanistisches Institut, 204–214.

Feld-Knapp, Ilona (2002). Arbeit mit Romanen im Fremdsprachenunterricht. Beispiel: E. Kästner: Das fliegende Klassenzimmer. Didaktisierungsvorschlag. *Fremdsprache Deutsch* 26, 34–42.

Hallet, Wolfgang (2022). Kompetenzentwicklung im Fremdsprachenunterricht. Welche Kompetenzen? In Ilona Feld-Knapp (Hrsg.). *Kompetenzen und Standards*. ELTE Eötvös József Collegium. (CM-Beiträge zur Lehrerforschung, 6), 66–82. DOI: [10.59813/CM6-2](https://doi.org/10.59813/CM6-2)

Sippl, Carmen (2023). Anthropozän – zwischen Antizipation und Apokalypse Zukünftebildung in der Primarstufe mit dem Bilderbuch. In Carmen Sippl; Gerhard Brandhofer & Erwin Rauscher (Hrsg.). *Futures Literacy. Zukunft lernen und lehren*. Studienverlag. (Pädagogik für Niederösterreich, 13), 207–223. DOI: [10.53349/oa.2022.a2.170](https://doi.org/10.53349/oa.2022.a2.170)

Sippl, Carmen; Brandhofer, Gerhard & Rauscher, Erwin (Hrsg.) (2023). *Futures Literacy. Zukunft lernen und lehren*. Studienverlag. (Pädagogik für Niederösterreich, 13). DOI: [10.53349/oa.2022.a2.170](https://doi.org/10.53349/oa.2022.a2.170)

Minőségi kriteriumok | SDGs

Fenntarthatóság: A tanulási forgatókönyv arra érzékenyít, hogy észrevegyük a modernizáció következményeit a vidéki életben.

Befogadás (inklúzió): A tanulási forgatókönyv a speciális igényekhez igazítható.

Digitalizáció: A tevékenységek elvégzésekor digitális médiumok alkalmazhatók.

Megfelelés a célcsoportnak: A tanulási forgatókönyv az általános iskola felső tagozatán tanító német mint idegen nyelv tanároknak szól.

SDG: SDG 15 (Szárazföldi ökoszisztémák védelme) und SDG 9 (Ipar, innováció és infrastruktúra)

Szerzők

Feld-Knapp Ilona Prof. Dr.

Feld-Knapp Ilona a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem professzora. Kutatási területei az idegennyelv-didaktika, a nyelvpolitika, az alkalmazott szövegnyelvészet és a

tehetséggondozás. A Német Nyelvtanárok Magyarországi Egyesületének elnöke.
Elérhetősége: knapp.ilona@btk.elte.hu

Perge Gabriella Dr.

Perge Gabriella a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem egyetemi adjunktusa. Kutatási területei az idegennyelv-didaktika és az egyéni többnyelvűség vizsgálata intézményi körülmények között. A Német Nyelvtanárok Magyarországi Egyesületének főtitkára.
Elérhetősége: perge.gabriella@btk.elte.hu

Citation suggestion:

Feld-Knapp, Ilona; Perge, Gabriella (2024): Vidéki élet az idealizáció és a valóság keresztüzében. A modernizáció hatása a vidéki életre Monika Pelz *Bei uns im Ottertal* című elbeszélésében. In: *CultureNature Literacy für den Unterricht. Next-Practice-Beispiele für Schule und Hochschule*. <https://cni.ph-noe.ac.at/projektvorhaben/lernszenarien>

Das Projekt *CultureNature Literacy* wurde mit Unterstützung der Europäischen Kommission finanziert. Die Verantwortung für den Inhalt dieser Veröffentlichung tragen allein die Verfasser*innen; die Kommission haftet nicht für die weitere Verwendung der darin enthaltenen Angaben. | Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

www.ph-noe.ac.at | <https://cni.ph-noe.ac.at/>